

وقایع اسرائیلیه

تصمیم نتانیاهو برای تصرف غزه اعتراضات سیاسی در اسرائیل را شعله‌ور کرد

بس کن بنیامین!

فاطمه موسوی کریمی

«میان حماس که فرزند انمان را در اسارت دارد و دولتی که به دلایل سیاسی حاضر به آزادی آن‌ها نیست، گرفتار شده‌ایم.» این سخنان پدر یکی از گروگان‌هاست که در تظاهرات اخیر در تل‌آویو، همراه هزاران نفر دیگر به خیابان آمده بود. تل‌آویو در روزهای اخیر و تنها یک هفته پس از آنکه بنیامین نتانیاهو از حمله زمینی جدید به غزه سخن گفت، بار دیگر به صحنه‌ای پرتنش تبدیل شد. میدان‌های اصلی شهر، بزرگراه‌ها و حتی اطراف ستاد ارتش اسرائیل شاهد حضور گسترده مردمی بودند که خسته از جنگ طولانی غزه، برای پایان دادن به جنگ و آزادی گروگان‌ها تجمع کردند. اعتراضاتی که به‌طور همزمان در اورشلیم و حیفا نیز برگزار شد و به باور تحلیلگران، یکی از بزرگ‌ترین و پرشورترین تجمعات ۲۲ ماه گذشته بوده است. تجمعاتی که فراتر از یک حرکت اعتراضی، به بحرانی برای مشروعیت دولت نتانیاهو بدل شده‌اند. به گفته مجله ۹۷۲+ در تل‌آویو ۵۰۰ هزار نفر و در کل اسرائیل یک میلیون نفر در این تظاهرات شرکت کرده‌اند.

میدان گروگان‌ها؛ قلب اعتراضات

میدان معروف به «میدان گروگان‌ها» در تل‌آویو بار دیگر کانون اصلی تجمعات بود. هزاران نفر همراه با خانواده‌های گروگان‌ها پرچم و پلاکاردهایی در دست داشتند که روی آن‌ها نوشته شده بود: «جنگ را متوقف کنید» و «گروگان‌ها را بازگردانید». جمعیت بسیار اندکی از فعالان حقوق بشر عرب-اسرائیلی تصاویر کودکان گرسنه در غزه را حمل می‌کردند؛ صحنه‌ای که تا همین چند ماه پیش در اسرائیل به ندرت دیده می‌شد؛ اما اکنون به نمادی از شکاف اخلاقی و عمق بحران انسانی بدل شده است.

با این حال، پلیس به صراحت هشدار داد که معترضان اجازه حمل تابلوهایی با واژه «نسل‌کشی» یا اشاره مستقیم به «فحطی» را ندارند و حتی تجمعی که قبلاً برای ۵ هزار نفر مجوز داده بود را به ۵۰۰ نفر تقلیل داد و تهدید کرد در غیر این صورت مجوز را باطل می‌کند.

لیران برمن که دو برادرش در حمله ۷ اکتبر به اسارت درآمدند، در سخنرانی خود گفت: «گسترش جنگ فقط گروگان‌ها را در معرض خطر بزرگ‌تری قرار می‌دهد. توافقی روی میز است، اما این فرصت‌ها همیشه نمی‌نشیند. این شاید آخرین شانس برای بازگرداندن عزیزان باشد.»

معترضان تنها به میدان‌ها بسنده نکردند. آن‌ها جاده اصلی تل‌آویو به اورشلیم را بستند، لاستیک‌ها را به آتش کشیدند و ترافیک سنگینی ایجاد کردند. پلیس با استفاده از آب‌پاش وارد عمل شد و ده‌ها نفر را بازداشت کرد.

اسرائیل خاموش می‌شود؛ اعتصاب سراسری

یکی از شاخص‌ترین ابعاد اعتراضات اخیر، گستردگی آن بود. مدارس، دانشگاه‌ها، کسب‌وکارها و حتی حمل‌ونقل عمومی تعطیل شدند. رستوران‌ها و کافه‌ها کارکنان را پایین کشیدند و تئتراتر اصلی تل‌آویو اجرای خود را لغو کردند. اتحادیه‌های قدرتمند پزشکان، وکلای استادان دانشگاه نیز به اعتصاب پیوستند. روزنامه‌ها آرتص گزارش داد که هنرمندان، ورزشکاران و چهره‌های سرشناس اسرائیلی هم در کنار خانواده‌های گروگان‌ها ایستاده‌اند. در عرصه

ورزش نیز، در میان فریادهای «آن‌ها (اسرا) را به خانه بازگردانید» هواداران، بازیکنان دو تیم هاپوئل و اشدود در ۵۰ ثانیه نخست پس از سوت داور، از انجام بازی خودداری کردند تا انتقاد خود را از سیاست‌های نتانیاهو در عدم قبول آتش‌بس در غزه و تبادل اسرا به نمایش بگذارند. اقدامی نمادین برای یادآوری سرنوشت ۵۰ گروگانی که هنوز در غزه در اختیار حماس هستند.

صدای سیاستمداران و چهره‌های مشهور

اعتراضات تنها در سطح خیابان باقی نماند. پای سیاستمداران و چهره‌های شناخته‌شده هم به میان کشیده شد. یائیر لاپید، رهبر اپوزیسیون، در پیامی اعلام کرد: «ما امروز کشور را تعطیل کرده‌ایم، زیرا گروگان‌ها مهمه نیستند که دولت آن‌ها را فدای اهداف جنگی کند؛ آن‌ها شهروندانی هستند که باید به خانواده‌هایشان بازگردند.» یوآ گالانت، وزیر دفاع پیشین، نیز هشدار داد: «ما وظیفه‌ای مهم داریم: همه گروگان‌ها باید بازگردند. تنها یک راه وجود دارد: ابتدا آزادی گروگان‌ها و سپس نابودی کامل حماس.» حتی گل‌گدوت، بازیگر هالیوودی مشهور، در میدان گروگان‌ها حاضر شد و در ویدئویی دیده شد که همسر یکی از گروگان‌ها را در آغوش گرفته و دل‌داری می‌دهد.

تقابل مستقیم با دولت

دولت نتانیاهو اما روایت دیگری دارد. اسحاق هرترزوک، رئیس جمهور، از آزادی گروگان‌ها حمایت کرد اما گفت فشارها باید بر حماس متمرکز باشد، نه بر دولت اسرائیل.

اعضای کابینه راست‌گرای نتانیاهو لحن تندتری داشتند. بزئال اسموئیر، وزیر دارایی، اعتراضات را «کمپینی منحرف و به سود حماس» نامید. میکی زوهر، وزیر فرهنگ، بستن جاده‌ها را «اشتباهی بزرگ و پاداشی به دشمن» دانست. در مقابل، بنی‌گانتس، رهبر دیگر اپوزیسیون، دولت را متهم کرد که به جای پذیرش مسئولیت گروگان بودن شهروندان، خانواده‌ها را هدف حمله قرار داده است.

بحران در ارتش؛ از شور آغازین تا سرخوردگی

از مهم‌ترین تحولات این روزها، تغییر محسوس در روحیه نیروهای ذخیره ارتش اسرائیل است. اگر پس از حمله ۷ اکتبر هزاران نفر زندگی شخصی خود را رها کردند تا به خدمت بازگردند، اکنون پس از دو سال تصویر کاملاً دیگری دیده می‌شود.

طبق پژوهش دانشگاه عبری اورشلیم، حدود ۷/۲۵ درصد از نیروهای ذخیره انگیزه خود را به شدت کاهش یافته توصیف کردند و ۱۰ درصد دیگر نیز افت نسبی انگیزه داشتند. ۴۷ درصد هم احساسات منفی نسبت به دولت و مدیریت جنگ ابراز کردند.

در میان مردم و حتی سربازان شک و تردیدهای جدی درباره اثربخشی عملیات زمینی برای نجات گروگان‌ها وجود دارد. تجربه تلخ سال گذشته هنوز در حافظه عمومی زنده است. همین خاطره اکنون به یکی از مهم‌ترین دلایل مخالفت خانواده‌ها و بخشی از نیروهای ذخیره با ادامه حمله زمینی تبدیل شده است.

یکی از پزشکان ارتش گفت: «من بخشی از سیستمی نخواهم بود که می‌داند

گروگان‌ها را خواهد کشت. این فکر شب‌ها خواب را از من می‌گیرد.» رونی زهوی، خلبان ذخیره، نیز تصریح کرد: «این جنگ کاملاً سیاسی است، هیچ هدفی ندارد جز آنکه نتانیاهو در قدرت بماند.» بر اساس گزارش شبکه ۱۲ اسرائیل ارتش برای حمله به غزه، قصد دارد حدود ۲۵۰ هزار نیروی ذخیره دیگر را فرا بخواند.

تلفات و آمار جنگ

طبق اعلام مقامات بهداشتی غزه، تاکنون بیش از ۶۱ هزار نفر کشته شده‌اند که بسیاری از آن‌ها زنان و کودکان بوده‌اند. در مقابل، اسرائیل نیز مرگ ۸۹۸ سرباز خود را تأیید کرده است. این جنگ به طولانی‌ترین نبرد اسرائیل از زمان جنگ ۱۹۴۸ تبدیل شده است.

بحران انسانی و فشار جهانی

بحران انسانی در غزه لایه‌ای دیگر بر اعتراضات داخلی اسرائیل افزوده است. برنامه جهانی غذا هشدار داده هزاران کودک زیر پنج سال دچار سوءتغذیه حاد شده‌اند و نیم میلیون نفر در آستانه قحطی قرار دارند.

بیش از ۱۰۹ سازمان امدادی درباره «فحطی گسترده» هشدار داده‌اند. فرانسه نیز نخستین کشور گروه G۷ شد که قصد خود را برای به رسمیت شناختن فلسطین اعلام کرد. این فشارها نگرانی نتانیاهو را از دست دادن حمایت متحدان سنتی‌اش افزایش داده است.

کمبود چشم‌انداز

منتقدان، از جمله فرماندهان نیروهای ویژه، بر این باورند که دولت و ارتش هیچ برنامه‌ای برای «روز بعد از جنگ» ندارند. یکی از فرماندهان گفت: «هم در سطح سیاسی و هم در رده‌های بالای ارتش، کمبود واقعی چشم‌انداز وجود دارد. بی‌بی (نتانیاهو) پادشاه تصمیم‌نگرفتن است. مثل کسی که فقط دست و پایی زنده تا غرق نشود.»

این انتقاد تنها به داخل اسرائیل محدود نیست. متیو میلر، سخنگوی پیشین وزارت خارجه آمریکا، در مصاحبه‌ای با شبکه ۱۳ اسرائیل تأکید کرده بود: «وقتی با نتانیاهو صحبت کردیم، دیدیم هیچ برنامه‌ای برای فردای جنگ ندارد. به او گفتیم این وضعیت می‌تواند جنگ را سال‌ها یا حتی دهه‌ها طولانی کند و ایده اسرائیل امن را از بین ببرد. پاسخ او این بود: «بله، همیشه همین‌جوری بوده و از این به بعد هم همین‌جوری خواهد بود.»

اسرائیل در دوراهی

اعتراضات اخیر نشان داده که اسرائیل در دوراهی‌ای سرنوشت‌ساز گرفتار شده است: از یک سو خانواده‌ها و شهروندانی که آزادی گروگان‌ها را تنها راه پایان جنگ می‌دانند و از سوی دیگر دولتی که بر نابودی کامل حماس اصرار دارد. اما اکنون بیش از هر زمان دیگری روشن است که بحران نه تنها بر سر گروگان‌ها و جنگ غزه، بلکه بر سر آینده سیاسی نتانیاهو و مشروعیت دولت اوست. اسرائیل در آستانه آزمونی قرار دارد که می‌تواند نه فقط معادلات داخلی، بلکه مسیر منطقه‌ای و بین‌المللی‌اش را تغییر دهد.